

Izbija vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXX Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 18, 1923, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., CETRTEK, 18. FEBRUARJA (FEB. 18), 1937 Subscription \$6.00 Yearly STEV.—NUMBER 34

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Evropske države odredile blokado španske republike

Mednarodni nevtralnostni odbor sprejel načrt, da se Španija zastraži od vseh strani in tako ustavi transportacija prostovoljcev in bojnega materiala. Portugalska odklanja sodelovanje v mednarodni akciji. Ljudska armada odbila vse fašistične napade na madridski fronti

London, 17. febr. — Reprezentantje 26 evropskih držav, ki tvorijo mednarodni nevtralnostni odbor, so večeraj sprejeli načrt, da se Španija izolira od ostalega sveta. Ta načrt stopi v veljavo prihodnjo soboto popolnoma, popolna blokada Španije pa pride 6. marca.

Nemčija in Italija sta odobrili načrt, dočim Portugalska, ki podpira fašistične upornike, odkar je izbruhnila civilna vojna v Španiji, protestira proti zastražanju svojih mej. Nemčija, ki je uverjena, da bo general Franco, vrhovni poveljnik fašistične armade, zmagal brez nadaljnje pomoči z njene strani, se strinja z načrtom, da se ustavi dotok prostovoljcev v Španijo.

Iz Francije je v februarju odšlo v Španijo 1400 prostovoljcev, kjer se zdaj borijo na strani ljudske milice. Nadaljnji prostovoljci iz Francije in Italije so na poti na španska bojišča, da dosepejo tja predno bo blokada stopila v veljavo. Italija, ki je že indirektno priznala, da so njene čete igrale glavno vlogo pri okupaciji Malage, ne namerava ustaviti pošiljanja prostovoljcev generalu Francu do 20. februarja.

Portugalska je predložila vprašanje blokade svojemu pododskru v rešitev. Njeno stališče dela največ preglastic mednarodnemu odboru, vendar ta upa, da jo bo prisilil k sodelovanju v mednarodni akciji, ker načrt določa ne samo blokado španskih pristanišč, temveč tudi portugalskih, da se prepreči transportacija prostovoljcev in orožja v Španijo.

Okrog tisoč "opazovalcev" bo poslanih na francosko-špansko mejo in na špansko obrežje ob Sredozemskem morju, ki sega do Gibraltarja. Ti bodo poročali mednarodnemu odboru o vsaki kršitvi blokade. Ivan Majski, reprezentant sovjetske Rusije, je posvaril ostale člane mednarodnega odbora, da se bo načrt blokade Španije izjalovil, če bo Portugalska vztrajala na svojem stališču in se nadalje odklanjala sodelovanju.

Madrid, 17. febr. — Ljudske čete so ustavile ofenzivo Francove armade v dolini ob reki Jarami v bitki, ki je trajala 48 ur. Letalci so neprestano bombardirali fašistične pozicije in kolone vojaštva, ki so prihajale na fronto. Najbolj vroče bitke so se vršile ob mostu pri Argandi in v dolini Tajuni. Arganda leži 10 milj južnovzhodno od Madrida.

Uporniki so bombardirali cesto, ki veže Madrid z Valencijo in druge, toda čete niso mogle prodreti do teh cest. Lojalisti so odbili vse naskoke in proti večeru je bila fašistična ofenziva ustavljena. Druge bitke so se vršile v guadarramskem gorovju in ob prelazu Somosierra.

V bližini mesta El Escorial je ljudska milica odgovorila na fašistični napad s protiofenzivo. Uporniki so se morali umakniti več kot miljo nazaj do San Benita, kamor so jim miličniki sledili. Vlade čete zdaj oblegajo vas Robledo de Chavela, ki leži na nasprotni strani El Escorala.

Ljudska vlada je zdaj imenovala generala Miajajo za vrhovnega poveljnika madridske obrambne junte. On bo sedaj vodil vse vojne operacije na madridski fronti.

Domače vesti

Radioprogram v Penni
Johnstown, Pa. — Z radioprogramom v Penni se vsak torek popoldne ob 4:45 oddaja program treh slovenskih godbenikov: Louisa Kopljerja s harmoniko, Jos. Korberja z banjom in Louisa Bukovca s kitaro iz Bon Aira. Zbor je znan pod imenom "Kopler Trio".

Vesti iz Minnesote
V Evelethu je umrla zadnje dni v bolnišnici Katie Zimmerman, stara 68 let. Bila je članica društva 111 SNPJ in obenem je bila članica KSKJ. Zapušča štiri sinove in štiri hčere. — V Nopeningu je umrl v bolnišnici Frank Derganc, star 63 let. Bil je član JSKJ in zapušča štiri sinove in sedem hčere. — V McKinleyju je umrl po dolgi bolezni John Kuzič, star 59 let. Bil je član društva 175 SNPJ in tu zapušča ženo, dva sinova in tri hčere, v starem kraju pa brata in sestro.

Nov grob v starem kraju
So. Chicago. — Ana Hauptman, 9835 Ewing ave., je prejela žalostno vest, da je v Smartnem pri Litiji umrla njena mati Marija Kepa v visoki starosti 88 let. V Ameriki zapušča hčer in štiri vnukinje, v starem kraju pa sina in tri hčere.

Hitler odredil "volitve" za protestante

Berlin, 17. febr. — Hitlerjev cerkveni minister Hans Kerrl je odredil volitve novega sinoda evangeljske (protestantske) cerkve v Nemčiji. Razkola med protestanti mora biti konec in manjšina se mora podati večini, je ukazal Hitler. Istočasno je nacistički tisk odprl vročo kampanjo za izvolitve nacističkega vodstva evangeljske cerkve. Nasprotniki nacijev pravijo, da volitve bodo sieparija, kajti volili bodo vsi, ki plačujejo cerkveni davek in naciji so v veliki večini. To pomeni, da bo protestantska opozicija uničena in evangeljska cerkev postane le privrsek Hitlerjevega režima. Ko si Hitler pokori protestante, se bo spravil nad katoliško cerkev.

Odprava otroškega dela polagoma prodira

Topeka, Kans., 17. febr. — Kansaški državni senat je te dni ratificiral amandment za odpravo otroškega meznega dela. Glasovanje je izpadlo 20 za in 20 proti, toda predsednik senata je odločil v prid amandmentu. Glasovati ima še nižja zbornica in če tudi ta ratificira, kar je upanje, bo Kansa osemindvajseta država na ratifikacijski listi. Kentucky, Nevada in New Mexico so letos že odobrile ta amandment. Potrebnih je še devet držav.

Slika kaže podzemski hodnik v Madridu, kjer prebivalci iščejo zavetje pred fašističnimi bombami.

Skupna avtna konferenca v Detroitu

Pričetek pogajanj med unijo in korporacijo

Detroit, Mich., 17. febr. — Včeraj so se tu sestali predstavniki avtne unije in uradni korporacije General Motors, da skupno razpravljajo o problemih, katere je prinesla na površje pravkar končana stavka avtne delavcev. Vse sporne točke, ki niso bili likvidirane s sklenitvijo dogovora, bodo prilele na dnevni red na tej konferenci.

Okrog 100,000 delavcev, ki so bili prizadeti v stavki, se je vrnilo na delo, ko so tovarne v Flintu, Detroitu, Pontiacu in Lansingu obnovile obrat. V Flintu je bila včeraj končana nadaljnja sedeča stavka, ko je Cotton Products Co. sklenila dogovor z delavci, ki med drugim določa zvišanje plače na uro 10 do 27 centov. Ta kompanija izdeluje avtomobilске sedeže za korporacijo General Motors.

Stavka v tovarni korporacije Nash-Kelvinator v Detroitu je bila tudi poravnana včeraj, ko je korporacija podpisala pogodbo z unijo Mechanics Educational Society of America. Unija je izvojevala zvišanje mezd in druge zahteve.

Rekordno število žrtev nesreč

Več ko 100,000 ubitih v preteklem letu

Washington, D. C., (FP) — Po poročilu vladnega varnostnega sveta je več ko 100,000 ljudi izgubilo življenje v nesrečah v preteklem letu, polovico več kakor so znašale izgube življenj v svetovni vojni, ko je Amerika prisločila na pomoč zavezniškim državam. 10,300,000 oseb je bilo poškodovanih v nesrečah na cestah in pri delu; izmed teh je 400,000 pohabljenih za vse življenje. Finančna izguba znaša \$3,750,000,000 in od te vsote predstavlja \$2,630,000,000 izguba zaslužka. Ta vsota je večja nego ona, katero je federalna vlada izdala za oskrbo revežev.

Veliko število teh smrti se bi lahko preprečilo, pravi svet v svojem poročilu. To zlasti velja za nesreče pri delu, ki so zahtevale v preteklem letu 18,000 življenj.

Porast vsote dohodninskega davka

Washington, D. C. — Federalna vlada je dobila nad \$300,000,000 več v obliki dohodninskega davka v preteklem letu kakor leta 1935, se glas poročilo federalnega zakladnega departmanta. Korporacije so plačale \$156,000,000 več, posamezniki pa \$160,000,000.

AVTNI DELAVCI SE VESELIJO SVOJE ZMAGE

Tisoči pristopili v unijo po sklenitvi dogovora

FLINT DELAVSKA TRDNJAVA

Flint, Mich. — (FP) — Unija združenih avtne delavcev je postala sila v avtomobilski industriji, ko je po prvem spopadu z mogočno korporacijo General Motors izšla zmagovita iz borbe. Kakor hitro je bil sklenjen dogovor med unijo in korporacijo, ki je končal šest tednov trajajočo stavko, je več tisoč delavcev pristopilo v unijo.

Zvišanje plače pet centov na uro, ki je bilo naznanjeno pred sklenitvijo dogovora, je bila prefrignana poteza korporacije, a ni premotila avtne delavcev. To je bila direktna koncesija uniji, da si korporacija skušala narediti drugačen vtis. Ljudje vedo, da gre le uniji za zasluga glede zvišanja plače.

Delavci v Flintu, v središču kraljestva General Motors, so se na lastne oči prepričali, da je organizacija sila, ki lahko ukloni tudi mogočno korporacijo, ki je imela Flint do sedaj pod popolno kontrolo. Na njeni strani so bile mestne avtoritete in policija. "Naredimo iz Flinta stodoletno unijsko mesto," je zdaj geslo avtne delavcev.

To geslo se je razleglo v podobnih avtne delavcev po sklenitvi dogovora med unijo in korporacijo. Okrog 20,000 delavcev je paradiralo okrog tovarne, ko je bil naznanjen konec stavke. Wyndham Mortimer, podpredsednik avtne unije, je bil deležen viharnega odobravanja, ko je izjavil, da je njegova organizacija bila priznana kot edina predstavnica delavcev pri kolektivnih pogajanjih v dvajsetih tovarnah, ki so morale ustaviti obrat zaradi sedeče stavke.

Da je vladala vzorna disciplina v tovarnah, katere so stavkarji okupirali, so zdaj potrdili tudi uradniki avtne korporacije, ki so pregledali tovarne po izpraznitvi. Noben stroj ni bil poškodovan, vsaka stvar je bila na svojem mestu kakor pred izbruhom stavke.

Unija bo skušala izvojevati nadaljnje koncesije od korporacije, ko se bodo pričela pogajanja. Sila bo v boj za skrajšanje delovnega tedna na 30 ur, odpravo akordnega dela in priganjstva.

Mussolini ima zadnjo besedo glede Avstrije

Dunaj, 17. febr. — Avstrijski kancelar Kurt Schuschnigg se spet odpravil v Rim, da poizve, kaj Mussolini misli glede akcije za vzpostavitev monarhiije in habsburške dinastije v Avstriji.

Kitajski komunisti za spravo z vlado

Skupen odpor proti japonskemu militarizmu

Sanghai, 17. febr. — Izvršni odbor kitajske komunistične stranke je včeraj poslal telegram delegatom ljudske stranke (vladne), ki vsebuje zagotovilo, da so pripravljeni suspendirati vse oborožene aktivnosti proti nankingski vladi, če bo ona ustavila protikomunistično kampanjo. Konferenca ljudske stranke se je tu pričela zadnji ponedeljek.

Telegram dalje naglašja, da bodo komunisti zavrgli ime "sovjetska vlada Kitajske" in izbrali novega — "administracija posebnega ozemlja", rdeča armada pa bo sprejela ime "narodna kitajska revolucionarna armada". Ta bo direktno odgovorna komisiji za militaristične zadeve v Nankingu.

Dalje so komunisti priporočili uveljavljenje splošne volilne pravice. Če se bo nankingska vlada za to izrekla, bodo komunisti suspendirali svoj program glede konfiskacije zemljišč. Drugi pogoj sprave med komunisti in nankingsko vlado določa skupen oborožen odpor proti japonskim militaristom.

Avtni delavci drve v organizacijo

Nova doba prihaja, prvi direktor CIO

Detroit, Mich. — (FP) — Vse unije, včlanjene v Odboru za industrijsko organizacijo (CIO), se zavedajo važnosti pravkar sklenjenega dogovora med korporacijo General Motors in unijo združenih avtne delavcev, je rekel John Brophy, direktor Lewisovega odbora. "Ta dogovor je prvi korak, ki bo ugodil pot v novo smer, v kompletno organiziranje avtne delavcev."

Ze to, ko je General Motors podpisala dogovor z delavsko organizacijo, je velika pridobitev. Prvič od svoje ustanovitve je mogočna korporacija priznala delavcem pravico organiziranja v svoji uniji. Avtna unija bo zdaj sila na delo, da potegne vse avtne delavce v organizacijo.

"Pogum in vztrajnost, ki so jo pokazali avtni delavci v tej borbi za pravico kolektivnega pogajanja, sta garancija militantnosti delavcev, ki zahtevajo svoj delež od bogastva, katerega proizvajajo," je dejal Brophy. "Drugi delavci, uposleni v industriji, mašne produkcije, bodo upali iz te borbe pogum, da tudi oni lahko dobijo slične pravice. Delavci pri General Motors zdaj vedo, da so lahko aktivni v svoji organizaciji, da ta organizacija postane sila, katere ne more uničiti nobena korporacija."

Drugi delavski voditelji proslavljajo zmago avtne delavcev, med temi John L. Lewis, vodja ofenzive proti General Motors. "Prekoracit smo nadaljnji mejnik v delavskem pohodu," je rekel Lewis. "Avtni delavci se upravičeno lahko veselijo uspeha, ki so ga dosegli. Zdjaj so bili delo nagrajeni za vse trpljenje, ki so ga prestali v dolgi borbi. Izpopolniti morajo svojo organizacijo, da bo postala močna in da bo kot taka še nadalje lahko vodila borbo v interesu svojih članov. Governor Murphy je mnogo pripomogel k pravniški stavki in s tem je zalužil hvaležnost vsega naroda."

Dogovor so v imenu korporacije podpisali Wm. Knudsen, John T. Smith in Donaldson Brown, v imenu stavkarjev pa John L. Lewis, Wyndham Mortimer in Lee Pressman.

UNIJSKE MEZDE V OBLAČILNI INDUSTRIJI

Vsa podjetja, ki dobivajo vladna naročila, prizadeta

PRIZIV DELODAJALCEV ZAVRZEN

Washington, D. C. — (FP) — Nova doba v odnosih med delavci in delodajalci je prišla, ko je načelnica federalnega delavskega departmanta odločila, da morajo vse oblačilne tovarne, ki prejemale vladna naročila, v smislu Walsh-Healeyjevega zakona plačevati unijske mezd. Ta odlok, prvi svoje vrste, odkar je ta zakon stopil v veljavo, je bil navdušeno pozdravljen v delavskih krogih. Ti pravijo, da pravilno tolmačenje in izvajanje tega zakona, nudi potrebno zaščito delavcem.

Ena provizija tega zakona govori, da federalni delavski departament določa "običajne" mezd v vseh podjetjih, ki prejemale vladna naročila. Delodajalec se ne najbolj boril proti tej proviziji in zahtevali revizijo. Hoteli so različen mezdni standard v vsaki državi, nikoli na jugu in višji na vzhodu in severu.

Delavska tajnica je podala svoj odlok na bazi priporočil posebne komisije, kateri je bilo poverjeno proučevanje problema v zvezi z izvajanjem zakona. Komisija je določila, da mora biti v veljavi mezdna lestevica dveh krojaških unij — Amalgamated Clothing Workers in United Garment Workers — v vseh tovarnah, ki dobijo vladna naročila.

Mezde neorganiziranih oblačilnih delavcev so bile doslej alionizke, v nekaterih tovarnah na jugu samo 15 centov na uro. Vse to se bo zdaj predrugačilo.

Medtem pa visoki uradniki v federalnem mornariškem departmantu delajo na vae kriptice, da preprečijo izvajanje Walsh-Healeyjevega zakona. Ker niso mogli onemogočiti sprejetja zakona v kongresu, vodijo zdaj sabotažo. Mornariški departament je pravkar naročil 450,000 funtov bakra pri neki kompaniji, ki je predno je sprejela naročilo izjavila, da se ne bo držala provizij Walsh-Healeyjevega zakona. Delavski departament je zdaj naznanil, da bo zahteval preklic naročila.

Rooseveltov program farmskega lastništva

Washington, D. C., 17. febr. — Predsednik Roosevelt je včeraj naslovil poslanico kongresu, v kateri urgira sprejetje programa farmskega lastništva. Program vsebuje štiri točke, ki določajo, da farmski najemniki, ki imajo potrebne zmožnosti in izkušnje, dobijo kose zemlje. Vlada naj nudi tem posojila in vzgojo, da bodo lahko obdržali zemljo. Finančna podpora farmskih družin, da zgradijo hiše in se naselijo na dobri zemlji. Kooperacija med državnimi in krajevnimi avtoritetami v svrhu izboljšanja najemniškega sistema.

Illinoiski rudarji zahtevajo višjo mezdo

Gillespie, Ill., 17. febr. — Na konvenciji unije progresivnih rudarjev, na kateri je bilo zastopanih 118 krajevnih unij v južnem Illinoisu, je bilo zadnje dni zaključeno, da mora unija zahtevati zvišanje mezd, šesturnik in dva tedna plačanih počitnic pri pogajanjih z lastniki rogov. Stara pogodba med premogovnimi družbami in to unijo poteče 31. marca.

Martin Andersen Nexø

PROKLETSTVO

ROMAN

Prevedel Mirko Javornik

Tako bi se bilo moralo oblikovati njegovo življenje od poroke sem, v meščanski sreči, pridnosti in zločnosti in v tistem majčkenem nag-njenju do alkohola, ki stremljivim meščanom tako dobro pristaja in ne daje niti najmanj njihovega ugleda. Prav tako bi bilo moralo biti — če bi ne bila tista tam notri s svojo hinavš-čino vsega podrla.

Krojač Frank se je dvignil na najvišjo viš-ino svoje razumnosti.

Megla se mu je nenadno snela z možganov in prvič v življenju se je jasno in razločno spominjal tistega, ker mu je zastupljalo življen-je, ne da bi bil siromak spoznal vir svoje be-de, kaj šele da bi se ji bil uprl.

In te misli so nežnega, pobožnega moža pre-plavile z zlobnostjo in jezo do tiste tam notri, do vlačuge, candre, kurbe! Vse njegovo bitje je vzplamenelo v sovraštvo, planil je z mize, pograbil škarje ter drvel proti vratom, da bi zadri ženi škarje v grlo kar tam v postelji, kjer je ležala.

Ze je držal roko na kljuki, ko je začutil v glavi bolesto zbadanje in brnenje. Nekaj mu je pelo po njej in mu v plasteh legalo na mož-gane ter puščalo v njih zamolčko težo. Spet se je mehko in lajšajoče razprostirala bebavost okrog njega, ni vedel več, zakaj stoji pri vr-atih; tiho je zlezal na mizo in prekrizal noge in zraven tesnobno poslušal, če se je žena mor-da prebudila.

Potem je pozabil tudi to skrb, a poslušal je dalje — prikazni v lastni glavi. V njej so žven-ketale steklenice in čaše in čul je šum mnogo ljudi. Frank je sedel na častnem mestu, po-leg njeza Thorwald in tam na nasprotnem kon-cu mize je stal nekdo in govoril o veliki oče-tovi ljubezni, ki nič ne izprašuje odkod, ampak z enako skrbjo vzgaja kukavičjega mladiča in lastno dete.

Frank se je govorniku malce negotovo nam-smehnil, ni si bil na jasnem, ali je mislil resno ali ne. Na vsak način je pretiraval in Frank tega ni zaslužil, saj je bil vedno tak ubog sla-bič.

Zdaj pa je res hotel stopiti v sobo in sestri na rob žene postelje, hotel ji je povedati, kako ubog in slab se zdi sam sebi, in ji obljubiti pri živem Bogu, da se bo spremenil. Sicer je že prej slisala take samoobtožbe in obljube od njega, toda zdaj bi šlo zares. In potem — no-vo življenje.

Frank se je prijazno smehljaj. Spet je za-čul, kako žvenketajo kozarci in zdaj so prav razločno imenovali njegovo ime; sledilo je dol-go živijo-klicanje.

"Frank! Frank!"

Zdrnil se je.

Pst, kaj ne kliče ona? Zvil se je čisto v krog in sedel tiho ko miš.

"Frank!" Poklicala je znova, to pot ostreje.

Nagonsko je stegnil nogi čez rob mize, a se spet premislil in jo potegnili podse. Prav za-trdno je tako bolna, da ne bo mogla vstati in ga poiskati.

Kaj pa, če si ji je morda zelo poslabšalo in bi ga potrebovala? Če bi bilo vsaj tako, da bi se ji človek upal brez strahu približati!

Dolgo je premišljal sem in tja, mislil je na ženo, ki je ležala v sobi in ga klicala, ne da bi prišel, in na novo življenje, za začetek katerega naj mu Bog da novih moči. Toda predpo-goj za lažjo pomoč je bil, da Frank je po svo-jem nehanju vneta brskal za slabimi dejanji in je bil pripravljen obžalovati jih iz vsega srca. A ni našel ničesar; bil je sicer slab človek, če hočete, toda hudega ni storil nič.

Bil je že na tem, da bi se razjezil zaradi lju-

begu Boga in zaradi samega sebe. Kako naj le ljubi Bog pomaga, če pa ni ničesar, na kar bi se mogel opirati?

Tedaj mu je k sreči prišel na misel telovnik. Ze štirinajst dni je trepetal v skrbi, da bo že-na odkrila pravo stanje in razmerje. In mor-al je napeti vse sile, da ni Ole Andersen za-čel sumiti ali da bi bil prišel, ko bi njega ne bilo doma, in bi zahteval oblačilo. Dvakrat je preprečil polom na ta način, da je Oleja o prav-em času zapazil z okna. A kako dolgo bo le lahko šlo tako? Bilo je, kot da bi se gibal na mini, ki se utegne vsak hip razpočiti. In če bi stvar prišla na dan, ga ni čakalo niti za las usmiljenja.

Tu je bilo končno vendar nekaj, česar se je bilo mogoče kesati, na kar bi ljubi Bog lahko oprl svojo roko. In bilo bi mnogo lažje začeti-jati od kraja, če bi bila ta mala, sitna zade-va urejena.

Ta hip so začeli zvonovi vabiti k popoldan-ski službi božji in Frank je v tem zrl migljaj od zgoraj ter je sklenil, da pojde v cerkev. Si-cer je delal to navadno vsako nedeljo, če ni im-el spotoma smole, da bi padel v Sivertsenovo klet.

Toda danes se to ne sme zgoditi in tudi v bodoče nič več ne! Sploh pa se je razveselil, da se je zmisli na to, tu je bilo nekaj spet nekaj, kar se je dalo obžalovati. In če bi šel zdaj ske-sano v cerkev, potem bo ljubi Bog že našel ka-ko pot zaradi krone. Da, to bo prav gotovo stor-il! Seveda!

Frank je izmolił svoj očenaš, se sunil v srce in odšel k ženi. Premikal se je po prstih, da je ne bi po nepotrebnem razburjal.

Na vratih je obstal ves razočaran, kot da je padel iz nebes.

Žena je ležala pred njim in spala. Vsa utru-jena se je bila zgrudila med blazine. Pred njo na postelji je ležal denar; najbrž ga je name-ravala prešteti.

Ljubi Bog je bil s svojo pomočjo že na me-stu! To se je dalo prav točno opaziti!

Frank bi si bil lahko vzel krono, rešil telov-nik, prejel od Oleja Andersena spet krono na-zaj in bil doma, preden bi se prebudila.

Previdno se je splazil k postelji, vzel eno sa-mo króno in niti ora več — kar je smatral za dobro znamenje — ter odšel, da bi uredil za-devo s telovnikom.

13

"Debeli Mads Sivertsen" ni nosil zastoj te-ga imena.

Ljudje iz mesteca so uporabljali razne nači-ne, s katerimi so hoteli rešiti težavno nalogo, da bi tujcem dali nazoren pojm o njegovi raz-sežnosti. Nekateri so se držali malo šepave pri-mere o nilskem konju, drugi so navajali nje-govo prostornino v kubičnih čevljih, spet dru-gi v funtih.

Zadnja označba je imela to napako, da ni ni-čee več vedel, koliko je tehtal. Zadnjikrat so ga tehtali doli v pristanu na živinski tehtnici, in takrat je potegnili tristosedemdeset funtov; a to je bilo že pred več leti, Mads se je pa stalno redil.

Neki šaljivec je nekoč izračunal, da bi iz nje-ga lahko napravili celo družino, ki bi obsega-la moža, ženo in pet otrok — v zapovrstni sta-rosti od enega leta do birmanske dobe.

Gostilničarski ceh je imel lastno merilo; med ceharji so vedno govorili: "Mads je tako debel, da bi ga štiri dekleta iz ljudske visoke šole ne mogla objeti."

Seveda je to prav tako malo temeljilo na re-šničnih poskusih kot primera z nilskim konjem.

(Dalje prihodnjik.)

državah, Avstriji, Švedski, Nor-voški, Južni Afriki, Portugalski in Švici (dve tretjini brezposel-nih žensk je nad 30 let starih; med njimi je največ gospodin-j-skih pomočnic). Iz Danske poro-čajo o težkočah pri nekaterih in-dustrijskih panogah. Starejše ženske ubija zlasti monotonost dela. Na Češkoslovaškem ni ob-čajno, da bi zaradi starosti od-puščali delavce, če pa enkrat sta-rejši delavec vendar izgubi služ-bo, potem je ne more dobiti na-zaj. V nekaterih državah na-sprotno cenijo izkušnost starej-sih delavcev. Tako na Nizozem-skem. V državah vzhodne Evro-pe zaenkrat problem zaposlitve starejših žensk še ne dela pose-bnih težkoč. Litvanke pa poroča-jo, da zaradi klime ostajajo dolgo mlade.

Iz celoletnega gospodarskega položaja in iz tendenc posamez-nih vlad je razvidno, da bodo skušali žensko delo čim bolj ome-jiiti. V Indiji so izključili ženske od dela v rudnikih. Kanada jim je prepovedala zaposlitev v ori-entalskih čajnicah, Novi Zeland pa v delikatnih trgovinah.

Od vseh najhujši je pa položaj poročene ženske. Mnenja o pra-vici poročene žene za službo so zelo deljena. Tako so norve-ške strokovne organizacije sprejele resolucijo, ki odkla-nja zaposlitev poročene žene, če je mož v službi. Slično so se izrekle celo nekatere ženske organizacije na Nizozemskem. Na Poljskem so to storili inte-ktualni delavci. V Južni Afriki ni med profesorjicami, učiteljica-mi in vzgojiteljicami nobene po-ročene ženske več. Za avstrijske državne uradnice velja celibat. V Jugoslaviji so reducirali plače poročenim državnim uradnicam.

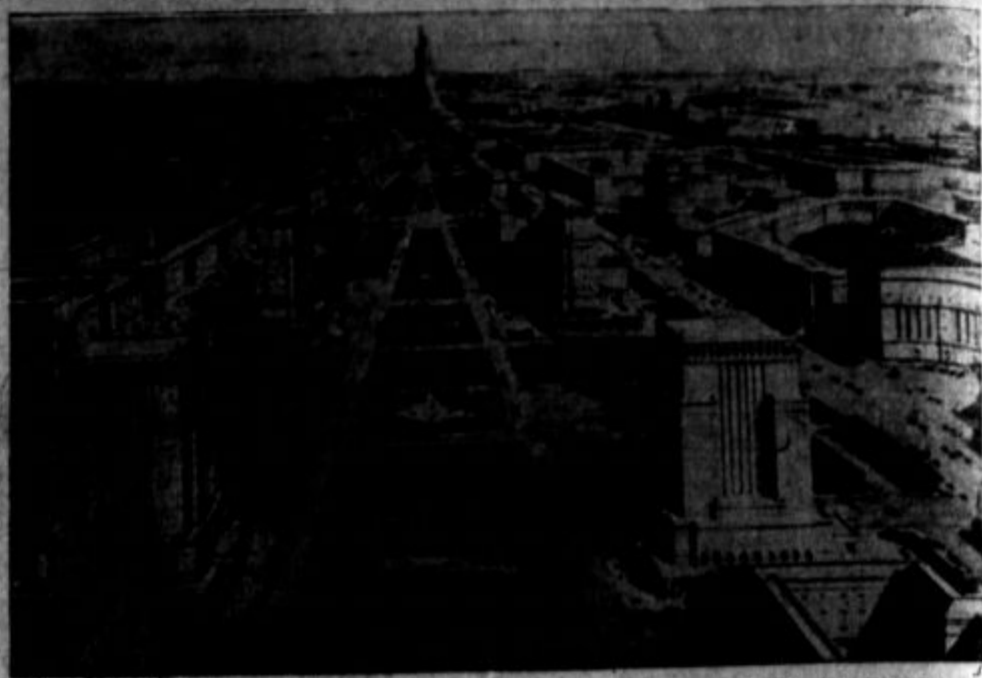
Edini deželi, kjer prevladuje-jo še liberalnejši pojmi sta In-dija, kjer je večina žensk v služ-bah poročenih in Švedska, kjer so oblastva zaradi padca rojstev interesirana na tem, da žene čim boljše preskrbe.

Prizadevanja žensk, da dobe za enako delo enako plačilo, ni-so do zdaj imela posebnih uspe-hov. Iz Danske poročajo, da je tam ženska zaposlena v tobač-nih tovarnah, popolnoma izena-čena z možem. Isto je pri neka-terih industrijskih panogah v Indiji. Na splošno pa je žensko delo povsod manj plačano, pred-vestem seveda v vrstah ročnih delavk, pa tudi med intelektual-nimi poklici. Državne uradni-ce so načelno plačane enako ka-kor uradniki.

Nepravilnost se pokaže pred-vestem še v neenakomernem na-predovanju moškega in ženske v službi. Tako v Rumuniji žen-ske ne dosežejo višjih služb. V Jugoslaviji se je stanje v zad-njem času še poslabšalo in se povsod pozna tendenca izriniti ženske iz vodilnih mest. Švedin-jam je zlasti v trgovinskih služ-bah težavno priti na vodilna mesta. Na Finskem dajejo sicer ženskam iste plače in jih ne odpuščajo iz služb, omejuje-jo pa dekleta v obrti. Posebno so v tem oziru prizadete Grki-nje.

Naravno je, da je napredujoče poslabšanje ženskega položaja izzvalo oster odpor pri zavednih ženskah. Na Nizozemskem je 6 ženskih organizacij ustanovilo semipermanentno komisijo v o-brambo pravic ženske do dela. Slični pokreti so na Danskem, v Švici, Norveški, Češkoslova-ški.

Treba pa je čisto konkretne pomoči brezposelnim ženskam.

Moskva v bodočnosti. Risba sovjetskih arhitektov kaže, kako bo Moskva izgledala po modernizaciji glavnega distrikta.

Nekatere nacionalne ženske zve-ze delajo tu v sporazumu s svoji-mi vladami, tako Kanada, Ni-zozemska, Norveška, Avstrija, Rumunska, Poljska. Ponekod organizirajo posebne tečaje, po-sebna delovna taborišča, tako v Iraki, Poljski, Indiji. Tja spre-jemajo predvsem dekleta, da se priučijo poljskemu delu. Drugod spet so začeli delati na strokov-nem preolajstvu žen. V Angliji so ženska društva organizirala posebne kurse za gospodinjsko izobrazbo industrijskih delavk, ki so ostale brez posla. Tako so prišle kot gospodinjske pomoč-nice do kruha. Ministrstvo za de-lo je ustanovilo centralno komi-sijo za žensko delo in zaposlitev. Na tečajih, ki trajajo od 3 do 5 mesecev, se kandidatke za prav male stroške lahko nauče pisar-niških in gospodinjskih poslov, nege dojenčkov, pomoči pri po-rodih in sličnih stvari. V te te-čaje sprejemajo brezposelne žen-ske, ki nimajo upa, da bi se za-posile v svoji prejšnji stroki, niti sredstev, da bi se same ču-mu novemu priučile.

Posebno važno je tu prizade-vanje Over-Thirty Association (Društva za preko 30 let stare), ki dela v tesni zvezi z zgoraj o-menjeno državno komisijo in a sekcijo borze dela, ker se ta pe-ča predvsem s problemom ne-zaposlene ženske srednje staro-sti. To društvo posreduje nove službe. Delo se vrši čisto sis-tematično po klubih. Društvo skrbi tudi za zdravje brezposel-nih žensk in se bori proti obu-pu in apatiji, v katero prav lah-ko zapadejo.

Tudi druge države so spozna-le važnost strokovnega prežola-nja žensk. Danska vlada je pri-redila brezplačne petmesečne te-čaje pod pogojem, da udeležer-ke potem sprejmejo službe go-spodinjskih pomočnic. V Švici skrbje za to, da brezposelno de-lavko premešče v drug kraj, kjer bo lahko dobila službo svoje stroke ali pa kakšno drugo slič-no delo. Ženske organizacije potem skrbje za zaposlitev in eksistenco take delavke, ki je menjala kraj službovanja. Po-nekod so osnovane ogrevalnice, kjer lahko brezposelne ženske dobe vsaj streho in tudi kakšen priložnostni zaslužek. Drugod zopet prireja specialne tehnične kurse, kjer se ženske izpolnjuje-jo v svojih lastnih strokah in ta-ko pozneje dosežejo višje kva-lificirana mesta. Podobne do-polnilne tečaje imajo nekateri tehnični kolegiji v Južni Afri-ki. V rudniških krajih poma-gajo tako vdovam rudarjev, da se priučijo šivanju ali čemu dru-

gemu. Finska je uvedla podob-ne mere za brezposelne intelek-tualke. Vzporedno s praktičnim de-lom greta teoretični pouk in izobrazba žene v splošnih, pred-vestem gospodarskih vprašanjih. Iz Amerike poročajo, da se ka-že med ženskami velika aktiv-nost. V številnih ženskih insti-tutih študirajo ženske zakone, ki se tičejo njih in splošnih vpra-šanj. Ponekod imajo o tem stalna predavanja v radiu. Drug-od spet organizirajo predava-nja, javna zborovanja in disku-sije. Mnogo delajo na tem na Danskem, v Švici, kjer sega pro-paganda celo v najbolj oddalje-ne vasi, na Češkoslovaškem, kjer delajo predvsem publicistično, v Rumuniji, Poljski in drugje.

Nova zaloga iz Jugoslavije FIŽOLA "CIPRA"

To blago je pravkar dospelo ter je sveže in fino za kuho. Komur je znan izredno dober okus starokrajskega fižola, ta bo s veseljem pozdravil novi-co, da se to blago sedaj tudi v Ame-riki dobi.

Cena na drobno 18c funt, na debele 100 f. vreča \$16.—Prevoznina plača naročnik.

MARIA CELJSKE KAPLJICE. Še iz starega kraja splošno znano zdr-avilo za železod in posebno ženske te-žkoče. Cena stekli 60c.

LIPOVO CVETJE, TAVZENTRO-ŽE, KAMELICE, PIJUCNIK, EN-CJAN in druga Knapova zdravila v škatljah po 25c in 40c.

SPANSKI ŽEFAN, MUŠKO-PLET, OGRSKA PAPRIKA, sladka in ostra, LORBERJEVE JAGODE in vse druge jedilne dišave v škat. po 25c in 40c.

STAROKRAJSKA PROSENA KA-SA, PRISTNA AJDOVA MOKA, JE-SPRENI, FINA KORUZNA MOKA, SUHE GOBE, ROŽIČI, itd. Prodaja na drobno in na veliko. Pišite po ce-nik.

STEVE MOHORKO CO. 704 South 2nd St., Milwaukee, Wis.

Želodčno zdravilo iskreno priporočeno *

TRINER'S ELIXIR OF BITTER WINE

Ne bodite sužnji neprebačnosti

NAROČITE SI PROSTI VZROČI

Triner's Bitter Wine Co. 544 S. Wells St., Chicago, Ill. Pošljite mi brezplačni vzroč. Ime Naslov

Zena v sodobnem svetu

Kako je z ženskim delom

Iz poročila centralne komisije za delo pri MZZ posnemamo ne-katere najvažnejše podatke o stanju delovne žene po vsem svetu. Poročilo je bilo sestavljeno na podlagi odgovorov posameznih nacionalnih ženskih zvez na vprašanja centrale.

L. 1934 je bila na kongresu v Parizu soglasno sprejeta resolu-cija, ki zahteva postavitev in-spektorice dela pri podjetjih, ki zaposlujejo ženske. Večina držav tega še ni priznala, nekatere pa uvajajo to službo. Madžarska je imenovala prvo inspektorico, Ru-munija drugo. Na Novem Zelan-du je število inspektorice naraslo, odkar je obvezno, da so delovni člani strokovnih organizacij. Po nekaj inspektorice so imenovali v Kanadi, pokrajini Manitobi, Ontariu, Novi Škotski. V Grčiji so zaenkrat šele preglednice, podre-jene moškim inspektorjem. Vsa poročila tožijo, da je stanje in-spektorice precej nesigurno in da so po večini slabše plačane od moških.

Na pariškem kongresu je bil sprejet načrt, da se skuša s film-

skimi predstavami vzgojiti mladi-na k razumevanju in pravemu pojmovanju dela. V nekaterih državah so vrtili filme Safety first (Predvsem varnost); tako pri socialnem institutu v Varšvi in v krajih rumunske petro-lejske industrije. V avstrijskih solah gleda mladina filme o pred-nostih in neugodnostih raznih poklicev; isto so predvajali Ford in druge veleindustrije v svojih industrijskih centrih.

Vse resolucije pariškega kon-gresa so zahtevale popolno izena-čenje žensk z moškimi, enako plačo za enako delo, svobodno de-la za poročene žene. Ta vpraša-nja so bila prav v teh letih naj-bolj pereča, saj so bila to leta splošne gospodarske depresije in brezposelnosti. Po poročilih iz raznih držav je zdaj stanje ne-koliko ugodnejše kakor je bilo le-ta 1934, povoljno pa še daleč ni. Tako zaznamujejo delno izboljš-anje, to je padec brezposelnosti, v Kanadi, Švedski, Vel. Britani-ji, Danskem, Švici, Avstriji, Fin-ski, Češkoslovaški, Jugoslaviji, Poljski, Rumuniji, Novem Zelan-du, Južni Afriki, Chileju, Peru-ju. V Norveški je brezposelnost resnejša le v nekaterih sezon-skih strokah; istotako v Litvi.

Iz Poljske poročajo, da naraš-

ča brezposelnost pri mladih lju-deh. Prav tako na Nizozemskem in v Indiji, zlasti v krajih teks-tilne industrije.

Manj ugoden je napredek v trgovinskih in obrtnih poklicih. Nekoliko izboljšanja kažejo sicer Švedska, Danska, Madžarska in Novi Zeland, nasprotno pa poro-čila iz Švice in Jugoslavije tožijo o naraščanju brezposelnosti v teh poklicih.

Položaj intelektualk je v splo-šnem še slabši od položaja ročnih delavk. Poročila govore o inte-ktualkah brez služb v Kanadi, Švedski, Grčiji in Rumuniji. Po-ložaj se izboljšuje v Vel. Brita-niji in delno v Švici. V sploš-nem so tudi tu žene na slabšem kakor moške. Kadar gre za re-dukcije (tako je n. pr. Avstrija pri reorganizaciji bank odpuš-tila predvsem ženske), zmanjša-nje plač in podobno, so zadete predvsem ženske. Nasprotno pa je v Indiji vedno večje povpra-ševanje po ženskih močeh za in-tektualne poklice in se zgodi, da so celo boljše plačane od moških.

Posebno poglavje je rastoča brezposelnost starejših žensk. Po statistiki iz Anglije iz leta 1935 je 39% registriranih brez-poselnih žensk nad 35 let starih. Podobno je v Kanadi, Zedinjenih

General Hermann Goering (levo), nacijski minister letalstva in italijanski diktator Mussolini, ki sta se nedavno sestala v Rimu.

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častila knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY
2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa ustmenska pojasnila